

R

VEIL-SERIE

GOD MAAKT DE GEEST
VAN NEDERIGEN LEVEND

THEODORUS AVINCK

No. 539

NOVEMBER 2017

THEODORUS AVINCK

Theodorus Avinck werd in 1740 geboren te Amsterdam. Hij was de zoon van Theodorus Avinck en Johanna de Kraly. In 1765 trouwde hij met Petronella du Pré; zij gingen wonen in De Bilt. Daar is Avinck een aantal jaren ouderling geweest.

In 1777 verhuisde het echtpaar naar Utrecht. Ook hier diende hij de gemeente als ouderling. Hij ging voor in de onderlinge bijeenkomsten die op gewone wekdagen werden gehouden, met goedvinden van de kerkenraad. Als oefenaar sprak hij dan een stichtelijk woord over een tekst of een bijbels onderwerp. In dat kader mag hij in één adem worden genoemd met ouderlingen zoals Lambertus Myseras en Justus Vermeer.

In 1780 werd zijn vrouw van hem weggenomen. Enige tijd later is hij hertrouwd, maar dit huwelijk duurde niet lang. Hij overleed na een kort ziekbed op 14 januari 1782.

Zijn verhandelingen werden zeer gewaardeerd door zijn vrienden. Op hun aandringen werden ze uitgegeven in totaal drie bundels, resp. in de jaren 1779, 1780 en 1787.

Deze verhandelingen werden in 1843 herdrukt en uitgegeven in twee delen: ‘Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten’ door Theodorus Avinck, Th Z.

De ‘verhandeling’ die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands uit de bovengenoemde ‘Bundel van Praktikale Verhandelingen over eenige Schriftuurteksten’, het eerste deel, de derde preek. Avinck heeft nog een tweede verhandeling gehouden over deze tekst. Die zal D.V. in de Reveil-serie verschijnen als nr. 541, in januari-februari 2018.

GOD MAAKT DE GEEST VAN NEDERIGEN LEVEND

door

THEODORUS AVINCK

*“Waarom zegt dan Mijn volk: Wij
zijn heren, wij zullen niet meer tot U
komen?”*

Jeremia 2:31c (1e verhandeling)

Bekend is het spreekwoord dat de Heiland gebruikte, toen Hij Zijn gedrag tegenover tollenaars en zondaren rechtvaardigde in Mattheüs 9:12: ‘Die gezond zijn hebben de medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn.’ Met de ‘gezonden’ en de ‘zieken’ zijn hier de mensen bedoeld die werkelijk gezond of ziek zijn. Het is dus beslist niet zo dat hier alleen mensen bedoeld worden die zich maar inbeelden dat ze gezond zijn. Ook worden niet alleen mensen bedoeld, die voelen dat zij ziek zijn. Ik weet wel dat het door sommigen in deze laatste zin wordt opgevat, maar dan is het spreekwoord in het gewone leven helemaal niet

wáár meer. Ik beroep me op uw eigen inzicht. Stel, er is een ernstig zieke man, maar door de verdoving die de ziekte uitwerkt óf door ijlen weet hij helemaal niet hoe ziek hij is. Heeft zo iemand de dokter niet nodig? Jazeker! U zult het met mij eens zijn dat zo'n ongelukkig mens nog véél meer dan anderen een kundige en ervaren arts nodig heeft. Dergelijke zieke mensen, die hun ziekte door de genoemde oorzaken niet voelen, zijn er wel het allerergst aan toe. Zij hebben dringend hulp nodig.

Ook geestelijk gezien is het niet waar dat alleen mensen die hun zonden kennen, gevoelen en betreuren, een Zaligmaker nodig hebben, maar alle anderen niet. Het is niet waar dat alleen zij en geen anderen geroepen worden. Een zondaar die geen besef en geen gevoel heeft van zijn zondige staat, heeft even hard een Zaligmaker nodig, als hij die het meest vernederd en verootmoedigd is. Ja, omdat de staat van de eerste nog veel gevaarlijker en ernstiger is, heeft hij wel het hardst de hulp van een Zaligmaker nodig! Daarom wordt hij door de uitwendige roeping, die immers onbegrensd is, uitgenodigd om zich door Christus te laten zaligen.

De Heiland heeft dus gezegd dat de gezonden de medicijnmeester niet nodig hebben, maar de zieken. Dat wordt door ieder toegestemd. Uit

deze woorden van de Heiland kunnen we echter wel opmaken dat de mensen die hun ziekte niet gevoelen, geen dokter zullen zoeken. Als een arts bij hen op bezoek komt, zullen ze de voorgeschreven middelen van de hand wijzen. Maar deze arts zal bijzonder welkom zijn bij mensen die voelen dat ze ziek zijn. Zij zullen de voorgeschreven middelen trouw gebruiken, hoe onaangenaam en bitter de smaak ook is. Zo is het ook in het geestelijke leven. Als iemand zijn ellende niet ziet en die ook helemaal niet voelt, zal hij nooit tot Christus komen, en geen gebruik van Hem maken. Hij zal dit grote Geneesmiddel, dat hem in het Evangelie wordt aangeboden, niet aannemen en er geen nut van ondervinden. Maar hoe meer wij onze zonden kennen en de last ervan gevoelen, des te meer is Christus ons dierbaar en welkom. Als deze kennis en dit gevoel er niet zijn, zullen we Christus in onze trots en werkheiligheid van de hand wijzen. Dit is het onderwerp waarover ik, zoals ik beloofd heb, nu met u in dit gezelschap wil spreken. Wij hebben al eerder vanuit Jesaja 45:22 gezien hoe ruim, onbegrensd en welmenend de nodiging van Christus is. Daarna hoorden wij vanuit Johannes 6:65 dat niemand tot Christus komen kan zonder een genadig en krachtig werk dat het hart verandert. Het moet ons

gegeven worden om te geloven. Nu wil ik u laten zien hoe een zondaar werkelijk ontdekt en vernederd moet worden. Om daadwerkelijk tot Jezus te komen moet hij weggedreven worden van alles wat buiten Christus is. Onze hoogmoed en ons zelfvertrouwen zijn van nature zo sterk, dat wij nooit naar Christus en het Evangelie zullen luisteren. Daarvoor is nodig dat wij door verootmoedigende genade van dit alles verlost worden. Dit zien wij immers heel duidelijk in de taal van het op zichzelf vertrouwende Israël. We zien het in de voorgelezen woorden: *Waarom zegt dan Mijn volk: Wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen?*

Dit is werkelijk heel hoogmoedig en uiterst dwars gesproken! Het is een uitspraak die hoogst beledigend is voor God. Maar het is ook een uitspraak die heel schadelijk is voor het trotse Israël, dat immers alleen van de Heere de zaligheid kon verwachten. Toch wordt dit – wat het wezen van de zaak betreft – door elke niet-vernederde zondaar met sprekende daden toegejuicht. Of er wordt althans mee ingestemd, zoals wij nader zullen zien. Och, mochten wij zó spreken en zó luisteren, dat we bij onze stinkende hoogmoed bepaald en daarover werkelijk verootmoedigd mogen

worden! Dat wij als arme, verloren en verderde zondaren tot Christus mogen gaan om ons door Hém te laten zaligen! Moge de Heere met Zijn Geest daarom in ons midden zijn!

In de behandeling van deze woorden zal ik deze volgorde aanhouden:

1. Eerst zal ik proberen de voorgelezen woorden kort in hun verband en bedoeling toe te lichten.
2. Vervolgens zal ik hieruit een les trekken, en die uitvoerig aan de orde stellen.

Ten slotte wil ik een woord van toepassing spreken.

1. In dit eerste punt gaat het dus over de uitleg van de voorgelezen Schriftwoorden. De profeet Jeremia is in dit deel van zijn profetieën bezig om in de Naam van de Heere aan Israël zijn zonden en de daardoor verdiende straffen aan te kondigen. Hij spreekt in verband hiermee eerst over de last en de zending, die hij ontvangen heeft (vers 1-2a). Daarna laat hij zien wat voor een begenadigd volk zij geweest zijn, bevoorrecht met vele weldaden (vers 2b-3). Tegelijk laat hij zien hoe schandelijk en ondankbaar zij zich tegenover God gedragen hebben (vers 4-8). Daarom zal de Heere hen hiervoor straffen, omdat zij in hun goddeloosheid volharden

(vers 9-13). De oordelen van de Heere rusten al op hen (vers 14-16). Vervolgens wijst hij hen van Godswege aan dat zijzelf de oorzaak zijn van hun rampen, zowel in het algemeen (vers 17-19), als in het bijzonder (vers 20 en verder). De Heere heeft hen immers in alles welgedaan, maar zij hebben daarop met ondankbaarheid gereageerd. Vandaar dat God hen op even aandoenlijke als treffende wijze vraagt of zij ooit bij Hem het kwade hebben ondervonden, als zij op Hem hun vertrouwen stelden. Zouden zij dan ooit van honger en moeite, van gebrek en ellende hebben moeten vergaan? Daarom luidt vers 31a: *O geslacht, aanmerkt gij toch het woord des HEEREN! Ben Ik Israël een woestijn geweest, of een land van uiterste donkerheid?* Hier wordt iets gevraagd op een manier waarmee het tegenovergestelde wordt bedoeld. Maar wat was dan de reden dat zij hun hulp en redding niet in geloofsvertrouwen bij de Heere zochten? Het was alleen vanwege hun trots en hoogmoed. Zij waren niet afgebracht van het vertrouwen op zichzelf. Ze kenden hun ellende en machteloosheid niet. *Wij - dat was hun verwaande taal - wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen.*

Laten we eerst eens op deze woorden letten, waar-

mee ze God zo beledigen. Ze zeggen: *Wij zijn heren*. Deze woorden betekenen vooral twee dingen. In de eerste plaats: Wij zijn machtig en vermogend genoeg om onze eigen zaken te kunnen regelen. Ze willen hiermee zeggen: Het gaat met onze zaken heel goed, alles is bij ons heel goed geregeld. Als er al dingen zijn die wijzelf niet kunnen doen, hebben wij ons sterk gemaakt door de verbonden die we sloten met machtige koninkrijken, vooral met Egypte (vers 36). Onze positie is dus heel gunstig; we zijn gelukkig, en er is bloei.

Vervolgens zeggen ze met die woorden: Wij zijn onze eigen meesters, we zijn van niemand afhankelijk. We hoeven niemand te erkennen die recht heeft om over ons te gebieden. Eigenlijk staat er: Wij heersen, wij zijn heren en meesters. Daarom zeggen ze: *Wij zullen niet meer tot U komen*. Dat betekent: Wij zullen niet tot U komen om te vragen of U ons wilt helpen en redden. Zij verbeelden zich de Heere en Zijn hulp niet nodig te hebben, maar ze denken het zonder Hem wel te kunnen stellen. Zij menen hun eigen zaken wel te kunnen regelen. Trouwens, die zijn in hun oppervlakkige verbeelding heel goed in orde. Wij zijn heren die het voor het zeggen hebben. Daarom hebben wij geen zin om tot de Heere te komen, en van

Hem bevelen te ontvangen. Wij zijn heren, wij willen niet naar God luisteren.

Hoe goddeloos en gruwelijk dit hoogmoedige bestaan van Israël ook was, toch vraagt de Heere met een teer en ontfermend hart aan hen: *Waarom zegt dan Mijn volk?* Mijn volk! Dat volk, dat ik uit alle andere volken tot Mijn eigendom heb afgezonderd om Mijn verbond bekend te maken. Mijn volk, dat onder de aanbidding leeft van genade en hulp en verlossing! Mijn volk! Ik kom tot hen met Mijn beloften, en stel Mijzelf met al Mijn weldaden aan hen voor als hun God en Heere! Waarom? vraagt dat volk. Het antwoord is: Alleen in Mij, de Heere, is heil, en buiten Mij is er niets of niemand die dat volk helpen of verlossen kan. Daarom is deze manier van spreken door middel van vragen ook een zeer krachtige verzekering dat er aan Gods kant geen redenen waren dat Israël ten verderve moest gaan. Nee, zij hebben al hun ellenden alleen aan zichzelf te wijten! Ik denk dat ik door zo de tekst te bespreken enig licht op de zaak geworpen heb.

2. Laten wij nu overgaan tot de les die in deze woorden ligt opgesloten. De les is deze: Er is niets wat ons méér belet om door het geloof tot God te gaan dan onze aangeboren trots en het

vertrouwen op onszelf en op alles wat schepsel is. Als Israël vernederd en verootmoedigd was geweest Als het zijn zonde en schuld had ingezien (maar volgens vs. 35 haperde het daaraan) Als Israël het besef had gehad dat de hulp van alle schepselen onvoldoende zou zijn ... en als het geen ‘vlees tot zijn arm’ had gesteld (vs. 36) Als het volk van het vertrouwen op zichzelf was afgebracht (maar volgens vs. 37 was het tegengestelde het geval) Ja, dan hadden zij zich als arme, machteloze en ellendige zondaren tot God gewend! Dan hadden ze hun vertrouwen op de belofte van de Heere gesteld, door die met de eerbied van het geloof te omhelzen en daarop te pleiten. Maar nu weigerden zij te komen, en sloegen hoogmoedige taal uit: *Wij zijn heren, wij zullen tot U niet komen.* Zo is het echt, mijn vrienden! Als een zondaar niet aan zichzelf ontdekt wordt, en als hij geen vernedering en verootmoediging kent, zal hij niet tot Christus komen! Dan zegt hij met sprekende daden: Ik ben een heer, ik zal tot U niet komen! Maar een vernederde en verootmoedigde zondaar zal zich op de roepstem van het Evangelie naar Christus wenden en zich door Hem laten behouden en zaligen.

Maar laten wij bij dit onderwijs wat meer in bij-

zonderheden treden en enkele dingen overwegen:

- a. Waarin die verootmoediging bestaat die vereist wordt in iemand die tot Christus komt.
- b. Wat de gewone weg is, waarlangs God zondaren vernedert.
- c. Hoe nodig deze vernedering is, want niemand zal ooit zonder hiervan te weten tot Christus komen.
- d. Ten slotte zal ik enkele vragen hierover aan uw hart leggen en beantwoorden.

a. Eerst dus de vraag waarin deze verootmoediging bestaat. Mijn antwoord is: Het is de gesteldheid van het hart, waarbij een zondaar zijn schuld, ellende en onmacht heel duidelijk ziet en diep gevoelt. Tegelijk is hij er diep van overtuigd dat alles wat schepsel is, hem niet kan helpen en hem leeg laat. Maar hierdoor onderwerpt hij zich aan God; hij buigt onder Hem om naar Zijn vrijmachtig welbehagen behandeld te worden.

Laten we deze omschrijving wat nader uitwerken; dan zullen de zaken wat helderder voor ons worden. Deze vernederende verootmoediging is een gesteldheid van het hart. Ze is dus geen haastig voorbijgaand iets. Het is waar, de ziel is niet altijd in deze gestalte van vernedering. Hoogmoed, zelfvertrouwen en de ver-

wachting dat er bij andere schepselen wel hulp en troost te vinden is, worden helaas maar al te veel bij de meest oprechte kinderen van God gevonden. Soms kunnen die zelfs zó de overhand krijgen dat zij hen als het ware de baas worden. Maar toch blijft deze grondhouding van verootmoediging in het hart! Zij behoort immers tot het geestelijke leven, dat door Gods Geest in de ziel gewerkt is.

Deze vernedering is er dus niet alleen bij het begin van de weg die God gaat om een mens van zonde te overtuigen. Integendeel, ze moet altijd in het hart van Gods begenadigde kinderen aanwezig zijn. Gods kinderen zullen ook nooit daadwerkelijk en op de goede manier het geloof oefenen als het hart niet in een verootmoedigde gestalte is.

Die verootmoediging vloeit voort uit een helder inzicht en een diep gevoel van zonde, ellende en onmacht. De verootmoedigde zondaar heeft zijn zonden bij het licht van Gods Geest leren kennen. Hij beschouwt zichzelf als een modderpoel van ongerechtigheid en walgt daarom van zichzelf. Hij ziet dat al zijn gedachten, woorden en daden niets anders dan zonde zijn. Er is niets goeds bij hem, en daarom roept hij uit de diepte van benauwdheid uit:

*Heere, heeft er iemand stof om diep te zuchten,
Heere, is er enig mens, die voor zijn ziel mag duchten
die in stof en as moet gaan?*

Ik ben het, die mij tel en stel bovenaan.

Ach ik ellendig mens! Ik, snoodste, op aarde

Uw schone hemel dekt. Ik bastaard! Ik ontaarde!

'k Heb Uw geboden al zeer gruwelijk onteerd,

en dag bij dag, o smart, mijn zonden nog vermeêrd.

Als iemand zijn zonden ziet, ontdekt hij tegelijk zijn openstaande schuld. Bij het licht van Gods Geest ziet hij dat Gods heiligheid en rechtvaardigheid tegen hem zijn. Het vonnis van de dood is al vanwege Adams zonde – die zijn eigen zonde geworden is! – over hem uitgesproken. Hij heeft zijn schuld tot zeer grote hoogte door zijn zondige daden verzaard.

Het is daarom alleen lankmoedigheid en verdraagzaamheid van de hemelse Rechter, dat de voltrekking van het vonnis nog is uitgesteld.

Hij zegt:

*Ik ben met een dubb'le schuld voor Gods gericht
beladen,
en van mijn wanbedrijf, en van mijn slinkse¹ aard,
doemwaardig in bestaan, gedachten, woorden, daden,
heb ik mij vóór de hel, en tégen God verklaard.*

1. gemene

*Des Vaders heiligheid in 't aangezicht gespogen,
't zoenoffer van de Zoon versmaad, gehoond, vertrapt,
de goede Geest weerstaan, Gods deugden stout²
belogen,
en 't merk van 't christendom heilschendig³
uitgeschrapd.*

Hij ziet en gevoelt daarbij zijn ellenden, waarin hij naar ziel en lichaam gedompeld ligt. Hij ervaart ze – en dat maakt het voor hem des te benauwder – als rechtvaardige straffen van een vertoornde Rechter. De oorzaak dat hij onder die ellenden zo gebukt gaat, is dat hij zich die moedwillig op de hals heeft gehaald. Bij dit alles heeft hij ook zijn onmacht bevindelijk leren kennen. Hij ziet dat hij onmogelijk in staat is om iets te doen voor zijn verlossing. Op zijn beste uitingen van plichtsbetrachting moet hij de dood schrijven; en hij ziet zich, zelfs onder het doen van die plichten, verdoemelijk voor God. Hij betuigt:

*Waar blijft nu mijn kracht, die, bij verloop van zaken,
door een bekeringswerk van eigen wil en kunst,
de Heer' verplichten zou, zich aangenaam te maken
bij een staatsrebel, door 't schenken van Zijn gunst?
Zoals een schuwe snip door 't wapp'ren van zijn vlerken*

2. overmoedig
3. Gods genade vertrappend

*zich in het klevend net bedremmelt⁴ en verwacht,
zo haalt mijn slinks beleid, mijn pogen en mijn werken,
de strik te nauwer toe om 't fel bekleemde hart.
Ik moet geholpen zijn, en kan mij zelf niet helpen.
Ik wil niet, wat ik moet; ik kan niet wat ik wil.*

Hij wordt daarbij óók bepaald bij de ongenoegzaamheid en leegheid van alles wat schepsel is. In dit alles ziet hij een grote leegte die hem aangrijnst. Alles roept hem toe: Het is niet bij mij! Ik heb geen kracht om u te helpen, geen verkwikking om u te troosten, ik heb niets om uw gebrek te vervullen.

Dit inzicht geeft niet alleen een diep gevoelde droefheid, maar vooral ook een ware vernedering. De zondaar onderwerpt zichzelf aan Gods gerechtigheid. Hij heeft niets in te brengen. De heiligheid en rechtvaardigheid van God nemen met het volste recht hun wapens tegen hem op. Hij kan nu nergens meer enige hulp of troost vinden. Daarom werpt hij zich ootmoedig voor God neer en erkent dat hij terecht verstoten kan worden. Hij erkent dat er niets overblijft waarop hij kan pleiten dan alleen genade en barmhartigheid. Hij erkent: God mag met mij doen wat Hij wil. De zondaar heeft het allerergste verdiend, en daarom geeft hij zich ten

4. verstrikt

volle aan de beschikking van de Heere over. Hij zegt: 'Ik heb niets om voor mij te pleiten, ik heb geen kracht om mij te redden. Mijn beste verontschuldigen zijn mijn beschuldigingen. Alle voorrechten van de wereld kunnen mij niets baten, en al mijn plichten kunnen mij niet behouden. Er blijft voor mijn hoop niets over dan genade, vrije genade!'

Welnu, dit is het waarin de ware verootmoediging bestaat. Ik heb de zaken alleen maar genoemd, omdat ze nader verklaard worden in het volgende punt.

b. Het tweede punt is de vraag welke weg God meestal houdt om de zondaar zo te verootmoedigen. Deze verootmoediging moet door de Heilige Geest in het hart gewerkt worden, omdat wij van nature te hoogmoedig zijn. We leven in de waan van Laodicea, en verbeelden ons rijk en verrijkt te zijn, en aan niets gebrek te hebben. Van nature denken we dat onze zaak er goed voor staat. Het gaat met ons net als met Israël in de tekst: we leven er gerust en zorgeloos op los. We zien en kennen geen zonden, en we hebben een verbond gemaakt met de dood en een voorzichtig verdrag met de hel. We vinden al onze hulp en troost in de genoegens van het

schepsel, en voegen daar nog een leeg en vleeselijk vertrouwen op eigen deugd aan toe. We vinden dat we een goed hart hebben, we hebben ook kerkelijke voorrechten en ik weet niet wat al meer. Met dit alles gaan wij heel rustig en op ons gemak naar het verderf ... tenzij Gods goede Geest ons aan onszelf bekend maakt!

Misschien vraagt u nu aan mij langs welke weg de Geest dit doet. Het is v er van mij om u hier een bepaalde regel voor te schrijven. De Geest is vrij in Zijn werkingen, en het is niet belangrijk op welke manier de zondaar aan zichzelf ontdekt wordt. Alleen... dit moet wel w erkelijk gebeuren, want de mens kan het wezen van de zaak niet missen.

Maar vraagt u wat Gods gewone weg is? Dan geef ik u antwoord.

God de Heilige Geest komt met Zijn ontdekkend licht in het hart van de geruste en zorgeloze zondaar, en doet hem zien wie hij is en hoe erg hij van God vervreemd is. De Geest maakt zo iemand met zichzelf bekend, en overtuigt hem van zonde, gerechtigheid en oordeel. De Geest doet hem zien dat hij voor God schuldig staat aan zonden van doen en nalaten. Doorgaans zullen bij zo iemand bepaalde zonden waaraan hij zich heeft schuldig gemaakt, te binnen gebracht worden. Zo werd Paulus be-

paald bij de vervolging die hij de gemeente van Christus had aangedaan. De drieduizend verslagenen op de Pinksterdag werd de kruisiging van Christus voorgehouden. De Samaritaanse vrouw werd herinnerd aan haar hoererij en Zacheüs aan zijn onrechtvaardigheid. Dan klinkt het: Ik gedenk heden aan mijn zonden. Zonden die de zondaar allang vergeten was, worden hem niet zelden weer voorgehouden. Dat ontroert en benauwt hem, en hij kermt:

*Nu kan mijn ziel niet langer leven,
met schuld en zonden on-vergeven,
en buiten een volzalig God
en van een eeuwig God gescheiden,
op wegen die ter helle leiden.
Wie rust in zulk rampzalig lot?
Mijn schuld is tienmaal duizend ponden!
Als bergen zijn mijn snode⁵ zonden!
Die last valt mij ondraaglijk zwaar.*

Wat nu gedaan? Die mens gaat dan meestal aan het werk om zichzelf te verbeteren en te herstellen. Hij laat bepaalde zonden na en volbrengt deze en gene plichten. Hij is in dat alles heel ijverig en keert zijn huis met bezemen. Als dat een beetje voorspoedig en naar wens gaat,

5. boze

wordt hij in plaats van nederig en ootmoedig nog trots ook; hij wordt er dus wat mee! Al dat ijveren om zichzelf te verbeteren, komt voort uit een hoogmoedig en wettisch beginsel, en zo eindigt het ook in een hoogmoedig en wettisch vertrouwen op zichzelf. Het wettische werken is ons immers aangeboren, omdat wij onder een verbroken werkverbond geboren zijn. Zo komt het dat wij, als we aan onze eeuwige belangen beginnen te denken, eerst naar de Wet grijpen: doe dat en gij zult leven. Dat is onze natuur eigen. Daar komt dan ook altijd de vraag vandaan: Wat moet ik doen? Omdat wij in Adam het vermogen gehad hebben om door middel van eigen plichtsbetrachting gezaligd te worden, blijft ons diezelfde neiging steeds bij. We hebben echter het vermogen daartoe verloren, en het verbond der werken is verbroken. Het gaat bij ons net als bij Simson, die zich evenals eerder weer wilde 'uitschudden' en niet merkte dat hij zijn kracht verloren had.

Vervolgens brengt de Heere de zondaar die Hij verootmoedigen wil, van dit fundament af. God laat de zondaar zien dat hij op geen enkele manier door het doen van zijn plicht iets kan verdienen. Vanwege het zondige dat daar nog in is, wordt hij immers nóg schuldiger. De zondaar krijgt nu duidelijk te zien dat er veel tekortkomingen zijn bij

hem. Hij hoort het vonnis van de wet. Vervloekt is hij die niet blijft in alles wat geschreven staat in het boek der wet, om dat te doen. Hij hoort dat hij schuldig is aan alle geboden, als hij in één gebod struikelt. Het komt ook weleens voor dat de Heere in Zijn heilige en wijze voorzienigheid toelaat dat hij in bepaalde zonden valt. Dan ligt dat hele gebouw waaraan hij zolang gewerkt had weer omver. Hij ziet dat hij niets vooruitgaat met al zijn werken, en dan zegt hij:

*Nu wordt mijn ziele buiten raad,
nu zinken mijne gronden.
Geen eigen deugd mijn ziel meer baat,
ik heb er geen! ... maar⁶ zonden!
Ach! Ach! nu ben ik, van rondom
ellendig, blind, en doof en stom,
en walg'lijk in Gods ogen,
en enk'le ongerechtigheid,
ontbloot van alle heiligheid
en geestelijk vermogen.*

Wat zal hij nu beginnen? Als hij nu eenvoudig, zoals hij is, naar Christus zou gaan, zoals Deze hem in het Evangelie wordt aangeboden... Als hij nu Christus omhelsde en Hem aannam, zoals Hij geschonken wordt ..., dan was hij spoedig

6. alleen maar

gered. Maar nee, mijn vrienden, zijn trotse en wettische hart denkt dat dit te gemakkelijk is. Hij gaat liever zijn zonden belijden en betreuren. Hij houdt bij God aan om vergeving, en belooft dat hij zich zal verbeteren. Hij bindt de strijd weleens heel oprecht aan tegen de een of andere zonde, en hij krijgt moed dat het wel zal gaan als hij hartelijk en met veel aandoening werkzaam is in het belijden en betreuren van de zonde. Maar God, Die het werk van Zijn handen niet kan laten varen, doet hem zien dat de wet geestelijk is en dat hijzelf juist vleeselijk is, verkocht onder de zonde. Daardoor vindt hij in zijn hart een broeinest van allerlei zonden en een grondeloze poel van allerhande gruwelen. God doet hem bovendien ook nog zien dat zijn openstaande schuld zó groot is, dat hij die niet kan uitwissen, al stortte hij een zee van tranen. De Heere laat hem zien dat hij een eeuwige gerechtigheid nodig heeft, en dat Jezus de zijne moet wezen. Hij zegt daarom:

*Uw bloed is machtig, grote Borg,
om mijne schuld te boeten,
om zonder vrees en zonder zorg
een heilig God t' ontmoeten.
Uw kruisdood is 't volmaakt rantsoen,
ik heb geen ander prijs van doen*

*om mij te rantsoeneren*⁷.

*O Jezus! treed toch voor mij toe
bij God! Ik ben mijn zonden moe,
ik kan U niet ontberen*⁸.

U denkt misschien: die zondaar, die bepaald is bij de algenoegzaamheid en noodzakelijkheid van Christus, zal nu toch zeker Jezus aannemen, Hem omhelzen en zich met al zijn schuld aan Hem overgeven. Maar nee, vrienden, het is niet zo gemakkelijk om het trotse en hoogmoedige hart onder vrije genade te doen buigen. Zo'n mens ziet wel dat Jezus een algenoegzame en volkomen gerechtigheid heeft, en dat Hij voor hem noodzakelijk is. Hij verblijdt zich daarover, en toch is zijn hart te hoogmoedig om de gerechtigheid van Christus, zoals ze hem wordt aangeboden, 'om niet' aan te nemen. De godzalige Comrie zegt ergens terecht: 'Hij gaat bij Christus geld te leen vragen om Hem te betalen.' Trouwens, misschien zegt men wel: 'O, was ik maar echt ontdekt! Had ik maar een echt goed gezicht en gevoel van mijn zonden! Was het mij maar om de zaak te doen! Was ik daarover maar oprecht en met mijn hart werkzaam!' Maar als men zoiets zegt, wat is dat dan anders

7. voeden

8. missen

dan geld bieden in ruil voor vrije genade?
Het is aanbiddelijke goedheid dat de Heere die
ellendige zondaar ook hiervan losmaakt, want
Hij doet hem zien dat de diepste verootmoe-
ding, al dat belijden van en treuren over de
zonde geen koopgeld is op de markt van vrije
genade. Mag ik het zo eens uitdrukken? Nu ziet
die zondaar – met vader Augustinus – dat het
zelfs voor zijn hartelijkste tranen nodig is dat
ze gewassen worden. Hij roept daarom:

*Ach mij! Ach mij! mijn hoop vergaat,
't schijnt eeuwig al verloren!
't Is hopeloos met mijne staat;
God schijnt mij niet te horen!
God sluit voor mij Zijn oren toe
en schijnt mijn bitter schreien moe.
Hoe zal ik het nu maken?*

Hoe? O, nu geeft het wettische hart hem in
om zichzelf te verkopen. Hij heeft niets om te
betalen, en daarom draagt hij zichzelf aan God
op; hij biedt zichzelf aan om Christus daardoor
te bewegen. In plaats van in te stemmen met
het eeuwige en vast gemaakte genadeverbond,
waarop de zondaar slechts ‘amen’ te zeggen
heeft, maakt hij zelf een verbond. Dat doet hij
zelfs op een hart-innemende manier. Hij wil

een ‘evangelisch werkverbond’; of laat ik zeggen: hij ontwerpt een werkverbond in een evangelische gedaante. Hij wil een verbond waarin God de strenge eis van Zijn wet loslaat. Hij wil dat God de oprechtheid en goede wil van de zondaar voor de daad aanneemt om de verdiensten van Christus. Hij meent het zo hartelijk, zo oprecht, en zo meer. Niet zelden blijft een zondaar lange tijd stilstaan bij dat aanbieden en opdragen van zichzelf, en bij dat maken van zo’n bij zichzelf uitgedacht verbond, dat weer even snel verbroken wordt als het werd ontworpen. Zijn zogenaamde oprechtheid en zijn ‘goede’ wil houden zijn ziel van Christus af, en beletten hem op Jezus te rusten.

Maar ook hiervan wordt hij weer afgebracht. God doet hem zien dat hij met al dit ‘verbond maken’ niets vordert. Hij merkt dat Christus en hij sámen niets kunnen uitrichten. Hij beseft dat het óf alleen uit de werken moet zijn óf alleen uit de genade. Daarbij krijgt hij ook heel veel te zien van zijn onoprechtheid en huichelarij, die hem blijven aankleven. Bij alle goede dingen die hij doet, durft hij nu niet meer te denken dat hij oprecht is en het echt meent. Daardoor ziet hij ook in dat er vijandschap in zijn hart blijft. Daarom spreekt hij het uit:

*O ja! de plagen van mijn hart
en mijn vijandigheden,
ach, die vergroten mijne smart!
Besmet zijn al mijn leden.
Mijn ziel, die is geheel onrein,
en al mijn krachten, groot en klein,
zijn walglijk in Gods ogen.
Ik kan geen stap naar Jezus doen,
ik heb geen geld voor zielsrantsoen,
o God! Was U bewogen!*

Er blijft dus helemaal niets anders voor hem over dan dat hij bedelt aan de troon van Gods genade. Hij smeekt daarom ernstig om genade, zonder enig recht te hebben. Maar wat is het erg dat zelfs hierin toch nog de hoogmoed van zijn hart openbaar komt. Het gaat met hem net als met mensen die denken dat zij niet met andere armen gelijkgesteld hoeven te worden, omdat ze vroeger veel bezittingen hadden. Die hebben ze nu wel verloren, maar toch... Zo'n hoogmoedige bedelaar is ook deze door mij geschetste zondaar. Anders zou hij immers het minste kruimeltje van genade dankbaar erkennen, terwijl hij nu daarentegen denkt en zegt: 'Als ik dat en dat niet ontvang, wat kan het mij dan baten?' Maar ten slotte neemt de Geest de zondaar alles af, tot aan de fundamenten toe! Alles wat geen

Jezus is, verlaat en ontvalt hem; zelfs zijn ‘aangename gestalten’ en standen in het genadeleven laten hem in de steek. Het moet Jezus zijn, en Jezus geheel en al! Hij moet Jezus ‘om niet’ aannemen, zoals Hij is. Als hij dat niet doet, wordt het omkomen. Hij heeft niets meer in te brengen. De Heere mag met Hem handelen, zoals het Hem behaagt. Hijzelf heeft niets meer te beschikken of te zeggen. Aan Gods recht moet voldaan worden. Al zijn uitvluchten en voorwendzels om de genade niet aan te nemen, zijn verdwenen. Het is nu geen tijd meer om te vragen: Zou het ook voor mij zijn? Nee, de genáde is nu welkom.

Hij zegt: ‘Nu weet ik wat vrije genade is, en die heb ik nodig. Ik heb die genade helemaal niet verdiend, want ik ben een slechter schepsel dan de duivels in de hel. Die hebben nooit een aanbod van Christus gehad zoals ik, en dat heb ik door ongeloof zo lange tijd verworpen. Hadde de duivelen het aanbod van genade gehad, dat mij steeds en overal gedaan werd, maar dat ik versmaadde... hoe graag zouden zij het omhelsd hebben! Alle balken en stenen van de kerken, van mijn huis, van alle plaatsen waar we samen kwamen om God te zoeken, moeten ervan getuigen dat ik zo lang een biddende en nodigende Jezus door ongeloof en vijandschap

verworpen heb. Ik heb daarom alles verdiend wat de almachtige God kan uitdenken en uitvoeren om mij voor eeuwig te verderven. De Heere mag daarom met mij handelen zoals het Hem behaagt. Hier ben ik! Laat Hij met mij doen wat goed is in Zijn ogen. Ik ben verstomd en zal mijn mond niet opendoen, maar mijn Maker gerechtigheid toeschrijven. Dat zal ik doen, al zou Hij mij eeuwig in de hel neerstoten. Want buiten de hel en de verdoemenis heb ik op niets ook maar enig recht.'

Hij zegt daarom met het bekende vers van Witsius:

't Is wel hard, maar 't is rechtvaardig.

Ik ben schand', U ere waardig.

Zijt Gij met mijn doem gediend?

Zoek Uw eer, ik heb 't verdiend!

Het is waar: als de zondaar zóver gebracht wordt, dan heeft hij ook al gezien dat de eeuwige wijsheid en ondoorgrondelijke goedheid van God een weg hebben gevonden, waardoor al Gods deugden verheerlijkt kunnen worden en hij gezaligd. Daardoor ziet hij een 'deur der hoop'. Maar van zijn kant keurt hij het vonnis ter verdoemenis goed, en zo komt hij als het ware met in zijn hand een getekende brief, die hem veroordeelt. In deze weg is hij nu ook tevreden om

de zaligheid uit de handen van Christus te ontvangen, zonder dat één van zijn tranen of zuchten daar iets aan toe doet. Het kleinste kruimeltje van genade is nu kostbaar voor hem!

Zo heb ik u enkele bijzonderheden voorgehouden, die de Heere gewoonlijk gebruikt op Zijn weg om een zondaar ootmoedig te maken. Het is echter – zoals ik al gezegd heb – beslist niet mijn bedoeling dat ik door het bespreken van de genoemde zaken ook maar enigszins een schema wil maken. Ik wil geen vaste regel voorschrijven, die voor allen geldt om door Gods Geest bewerkt en geleid te worden. Ik eerbiedig de vrijheid van het werk van de Geest. Het is goed als men zich voor de Heere neerlegt als een doodschuldige mens die het eeuwige oordeel verdiend heeft. Het is goed als men zijn eigen gerechtigheid werkelijk opgeeft en zich aan Gods gerechtigheid onderwerpt. De trap en mate, de manier waarop en de tijdsduur worden nergens in Gods Woord afgebakend. Ik voeg er alleen nog iets aan toe wat de middelen betreft, waardoor de Geest deze verootmoediging werkt, en de zondaar overtuigt en vernedert. Die middelen zijn de wet en het Evangelie.

Wij weten dat uit de wet de kennis van de

zonde is. De Heilige Geest gebruikt daarom de bediening van de wet om ons tot die kennis te brengen. Als wij tot eer van God willen leven, moeten we door de wet aan de wet sterven (Galaten 2:19). Dat is het doel waarop de bediening van de wet aanwerkt. Onze Catechismus zegt daarom terecht: God laat ons daarom ‘alzo scherp de Tien Geboden prediken’, ‘opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen, en des te begeriger zijn om de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken’. De wet is in de hand van de Geest als een spiegel waarin wij onze vlekken, onze walgelijke en afschuwelijke gedaante kunnen zien. De wet eist van de zondaar en daarom spoort hij hem door de drijvende kracht van zijn eis aan tot dóén en tot wérken. Hij eist daarbij volmaaktheid, zonder dat hij hem daartoe enige kracht verleent. De wet doet dat als een strenge en onmeedogende ‘tuchtmeester’. Hij eist dingen die de zondaar niet kan doen, en hij wil dat de zondaar ze ook allemaal volledig uitvoert. De wet neemt niet de wil voor de daad aan. Hij weet ook niet van oprechtheid-voor-een-deel, en evenmin van goede voornemens. Nee, bij de wet moet alles helemaal volmaakt zijn, en daarom striemt hij de zondaar met de felste slagen in het geweten,

als deze niet aan de eis voldoet. De wet is als een beschuldiger, die de mens aanklaagt over de minste afwijking. De wet verdoemt en veroordeelt, en spreekt de vloek met veel gezag en in de Naam van God over de zondaar uit. Zo, mijn vrienden, werkt de wet toorn, in de hand van de Geest der dienstbaarheid tot vreeze (naar Romeinen 8:15).

Maar om de vernedering diep te laten gevoelen, wordt ook het Evangelie daaraan dienstbaar gemaakt. Het is het Evangelie dat Christus voorhoudt in Zijn liefde tot zondaren, en waarin verkondigd wordt dat Hij om arme zondaren te zaligen zoveel gedaan en geleden heeft. Als dit Evangelie bij het licht van de Geest wordt ingezien, breekt het hart en wordt het gevoel getroffen. De wet kan het hart vervullen met slaafse vrees, schrik en benauwdheid, maar Gethsémané en Golgotha openen de fonteinen van de evangelische droefheid. Bij het kruis van Christus wordt een zondaar echt verootmoedigd, als hij Hem ziet Die hij doorstoken heeft. Als de zondaar dit ziet, kermt en rouwklaagt hij bitter.

c. Nu zou ik moeten overgaan tot het derde punt. Daarin zou ik de noodzaak van deze oprechte vernedering van de ziel en verbrijzeling van het hart aanwijzen. Maar de tijd is al te

ver voorbij. Ik stel dit daarom liever uit tot een volgende gelegenheid⁹, en dan zal ik ook, als de Heere het wil, het vierde punt aan de orde stellen. Daarin wil ik enkele vragen van het hart en verschillende omstandigheden waarin u kunt verkeren, aan de orde stellen en daarop antwoord geven.

Toepassing

Laat ik nu nog met een enkele opmerking tot u mogen afsluiten.

Allereerst een woord tot u, zondaren, die zo rustig en zorgeloos dóórleven. U staat totaal onverschillig tegenover uw geestelijke en eeuwige belangen; u behoort tot de ‘gerusten te Sion’, en de ‘zekeren op de berg Samaria’, waarover de Heere het verschrikkelijke ‘wee’ heeft uitgesproken. Misschien zegt u: ‘Dat is hard gesproken! Zijn er dan zulke mensen in ons midden?’ Welnu, ik zal u vragen en laat uw geweten dan maar antwoord geven.

Bent u niet heel tevreden en vergenoegd, terwijl u toch niet de minste zekerheid hebt over uw eeuwige zaligheid? Wat denkt u doorgaans over uw wijze van leven? Gaan uw gedachten méér over de eeuwige dingen en over het belang van

9. Die tweede verhandeling zal D.V. uitkomen in nr. 541 van de Reveil-serie (januari 2018).

uw onsterfelijke ziel dan over de dingen van het tijdelijke en zondige leven? Waarnaar gaan uw verlangens uit? Als op dit ogenblik van Godswege aan u gevraagd zou worden: ‘Wat wilt u?’ – wat zou dan uw antwoord zijn? Zou u dan zeggen: ‘Dat ik Christus en Zijn zalige volheid mag ontvangen’, of: ‘Dat ik God tot mijn God en Deel mag hebben’? Nee toch! Waarover lopen uw gesprekken meestal als u onder de uwen bent? Gaat het niet over wereldse, nutteloze, en zelfs zondige zaken? Hoe staat het met uw afzondering op een plaats voor u alleen? Kan uw kamer getuigen dat u daar uw Rechter om genade smeekt? Volgt u het licht van uw geweten op? Of snoert u uw geweten de mond en probeert u tegen zijn aanklachten in te gaan en die het zwijgen op te leggen? Wat zegt u? Behoort u dan niet tot deze mensen die zo gerust en zorgeloos verder leven? Maar waar komt deze zorgeloosheid van u dan toch vandaan? God geeft in Zijn Woord immers een heel duidelijk getuigenis van uw ellendige en rampzalige toestand! Wanneer het er in het gewone leven maar een beetje op zou lijken dat u al uw bezittingen kwijtraakt en dat u allerlei lichamelijke moeilijkheden moet ondergaan – zou u dan niet verontrust en vol angst zijn? Maar nu is hier geen sprake van schijn! Het is niet waarschijnlijk maar heel zeker wáár – zo

zeker als er een God is – dat u voor eeuwig, rampzalig verloren gaat als u zó blijft als u nu bent! Hoe kunt u dan wat deze zaak betreft, zo zorgeloos zijn? Ja, dat kan drie oorzaken hebben: óf u slaat geen acht op wat God in Zijn Woord over uw ellendige toestand zegt, óf u gelooft dit getuigenis niet, óf u hebt iets anders waarop u rust en steunt.

Slaat u geen acht op het Woord van God? Dan is het geen wonder dat u zo zonder indrukken blijft. Maar het is wél een wonder van Gods lankmoedigheid en verdraagzaamheid dat Hij u die Zijn Woord versmaadt, niet allang in de hel gestort heeft! Wat hebt al u veel goede gelegenheden voorbij laten gaan om met uzelf bekendgemaakt te worden! Weet u dan niet dat ten slotte alle genademiddelen van u zullen worden weggenomen? Of gelooft u niet wat er over de ellendige toestand van een mens tegen u wordt gezegd? Maar van Wie is het getuigenis dan dat u verwerpt? Is dat van een mens? Nee, het is het getuigenis van God Zelf! U sluit uw ogen voor een licht dat buitengewoon helder is! God houdt u immers in Zijn Woord en door middel van Zijn knechten heel helder en duidelijk uw rampzalige toestand voor. Alles roept u toe dat u een ellendig en rampzalig schepsel bent. Gods Woord roept het u toe, Zijn wet zegt het en ook

Zijn Evangelie. De aard van Gods Woord maakt het u duidelijk, en ook Zijn knechten en Zijn kinderen houden het u voor. Ja, de hemel en de hel en alle dingen om u heen roepen het u toe. Er blijft helemaal niets anders over dan uw gevoel dat u zorgeloos maakt. God beware u, dat u het hierná gevoelen zult! Daarom, wil het nu toch nog geloven wat er over u wordt gezegd! Of hebt u de een of andere grond waarop u rust en steunt? Ik zou vele van die verkeerde en valse gronden kunnen noemen, waarop veel mensen hun vertrouwen stellen. Maar daarvoor ontbreekt nu de tijd. Ik zeg nu maar met een paar woorden: Beeld u geen goddelijke barmhartigheid in buiten Christus! Vertrouw niet op uw goede hart en uw welwillende houding, want... die hébt u niet! Ga niet steunen op uw kerkelijke voorrechten, want deze zullen op zichzelf niet baten. Dat zijn allemaal rietstaven, die u in het uur van nood en dood in de steek zullen laten.

Zijn hier mensen die wel enigszins weten dat zij zondaren zijn, maar die het daaronder kunnen uithouden zoals onder een niet al te ernstige ziekte? Tot u moet ik ook iets zeggen. Pas op dat u niet tegen de waarschuwingen en overtuigingen van uw geweten in gaat. Er zijn mensen die onder de getrouwe en ontdekkende prediking die

we in deze tijd horen, niet helemaal rustig het kerkgebouw verlaten. Nee, zo nu en dan geeft het geweten hun een ernstige waarschuwing. Maar wat doen zij? Sommigen lopen met nog meer ijver naar de mensen met wie ze graag omgaan. Ze gaan naar de herberg en andere plaatsen van zinloos genot om hun droefgeestige gedachten kwijt te raken. Er zijn andere mensen die zich dan ver houden van de middelen waardoor zij in het geweten getroffen werden. Weer anderen stellen net als Felix de beslissende zaak uit ‘tot gelegener tijd’. Anderen verdringen hun onrustige gevoelens door valse schaamte en mensenvrees – ze mochten eens bespot en uitgelachen worden! Ze doen veel dingen tegen beter weten en tegen hun geweten in, en daardoor gaan ze tegen de Geest in. De overtuiging dat ze op een verkeerde weg zijn, neemt langzamerhand weer af en gaat ten slotte helemaal voorbij. Dan wordt het voor hen wáár: Mijn Geest zal niet meer met die mensen twisten.

Wat zijn dat toch ongelukkige mensen! Wie weet hoevelen van hen hier in onze samenkomst zijn. O, laat ik u nog eens met medelijden aanspreken – de Heere mocht het als een middel tot zegen voor u gebruiken! Weet u wel dat u de satan blij maakt? Zijn bedoeling is immers om uw hart tegen alle indrukken in te ver-

harden? Weet u wel dat u de Heere tergt en dat u Hem ertoe dwingt om u aan uzelf en uw zondige lusten over te geven? Denk toch eens aan Psalm 81: 'Israël heeft naar Mij niet gehoord, en Mij niet gewild, daarom heb Ik het overgegeven in het goeddunken van hun hart, dat zij wandelen in hun raadslagen.' Bedenk toch dat u de Geest bedroeft, uitblust en doet wijken! Let er toch op dat u de Heere door uw houding reden geeft om niet langer met de aanbidding van Zijn Evangelie tot u te komen. Bedenk toch dat Hij Zijn Woord van u weg kan nemen, omdat u het verstoot! Denk er toch aan dat juist úw hel oneindig heter zal zijn dan die van anderen, en dat u dus met geopende ogen en overtuigde harten naar het verderf gaat! Hoe zwaar, hoe verschrikkelijk zal u dit vallen!

Daarom, mensen die nog zo rustig bent, maar ook u, ontwaakte zondaren – ja allen die nog nooit óf nog niet op een eerlijke manier voor God verootmoedigd bent: zie toch de noodzaak in dat uw ziel verootmoedigd wordt. Wees ervan overtuigd dat uw hart ongevoelig en hard is – zo ongevoelig en hard als staal, of als een diamant. Maar geloof ook dat er nog een mogelijkheid voor u is om zalig te worden! Laten Manasse, Paulus en de gevangenisbewaker in Filippi voor u een voorbeeld zijn, dat u aan-

moedigt. Breng uw onbuigzame hart voor de Heere, en zucht toch veel om de Geest van ware verootmoediging. En zeg dan:

*Wanneer mijn hart zo ongevoelig blijft,
hoe zult Gij dan, o Heer', Uw ere krijgen?
Ik zal mij nimmer tot U laten neigen,
zolang mijn hart zo hard is en verstijfd.
Ach! zal mijn hart dan steeds, gelijk een rots
of diamant, zo ongevoelig blijven?
Zal hovaardij en opgeblazen trots
mij steeds verhind'ren mijn vonnis t' onderschrijven?*

Tracht toch in eerbiedig geloof de belofte te omhelzen, vooral deze belofte: Ik zal het steenen hart uit u wegnemen, en u een vlezen hart geven, dat week en gevoelig is (Ezeciël 36 en Jesaja 2). De hoogheid van de mens zal gebogen worden, en de hoogheid van de man zal vernederd worden, en de Heere alléén zal te dien dage verheven zijn.

Breng vooral uw harde hart bij de bloedfontein van Christus. Er staat ergens geschreven dat een diamant in bokkenbloed gaat smelten. Wat daarvan ook waar is of niet – het is zéér waarachtig dat uw hart week zal worden in het bloed van het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt. Ja, uw hart zal vermurwd wor-

den. Om tot dit bloed te vluchten hebt u – hoe verhard en verstokt u ook bent – alle vrijheid! Want u wordt bij name geroepen, door Christus Zelf: ‘Hoor naar Mij, gij stijven van hart’, trotse en hoogmoedige zondaren, ‘die ver van de gerechtigheid zijt’ (Jesaja 46:12). Hoor naar Mij om u aan Gods gerechtigheid te onderwerpen en de gerechtigheid van het geloof aan te nemen. De Heere geve dat het gesprokene in uw hart gedrukt mag worden!

Ik moet ook iets zeggen tegen mensen, in wie de Geest als een Geest van ontdekking en vernedering werkzaam is. Maar tegelijk richt ik me tot u die uzelf met wat meer vrijmoedigheid onder het volk van God durft te rekenen. Als u bij de eerste groep thuishoort, zullen verschillende zaken die besproken werden, voor u herkenbaar zijn. Welnu, u hebt gehoord waar het met u op uit moet lopen. U moet namelijk als een arme bedelaar Christus ‘om niet’ aannemen, omdat u niets hebt wat ook maar een beetje op verdienste of waardigheid lijkt. Hoe eerder u dat doet, hoe sneller u geholpen zult worden. Waarom vermoeit u zich dan door lange omwegen te maken, en waarom probeert u telkens weer het leven bij uzelf te vinden? Waarom geeft u het niet op, omdat het er van uw kant toch hopeloos

voorstaat? Waarom valt u Jezus dan niet in Zijn liefdesarmen? Klaagt u over hardheid en ongevoeligheid van uw hart? We zeggen tegen u: Alleen de verdiensten door Jezus' bloed, door het geloof aan u toegeëigend, zijn in staat om uw hart week te maken. Zeg daarom:

*O, 't geen mijn trots en ongevoelig hart
alleen vermurwen kan, en zeker zal genezen,
zal 't hartenbloed van Jezus moeten wezen.
Och, dat het maar in kracht op mij gesprenkeld werd,
op deez' mijn dood' en walgelijke ziel!
Zij smolt als was in hete vloed van tranen,
totdat zij krank van liefde nederviel.
Gij, Gij alleen kunt 't harte voor U banen.*

Gelovige kinderen van God, wat was er allemaal niet nodig vóór uw hoogmoedige hart gebogen werd om vrije genade aan te nemen en te omhelzen? En staat uw trots u nog steeds niet in de weg? Hoe vaak lijken die bij u niet de overhand te krijgen? Dank echter de Heere dat Hij u vernederd heeft! Dat hebt u geheel en al aan Jezus' verdiensten te danken. Misschien bent u sneller dan anderen met Christus verenigd en misschien bent u het eerder dan anderen al spoedig eens geworden met de weg van vrije genade. Maar terwijl dat zo is, kan het

zijn dat u toch nog niet zoveel kennis hebt van al die trappen en de orde die ik daarbij aan u voorstelde. Uw omstandigheden waren anders en het was bij u minder uitgebreid.

Maar daardoor moet u zich niet in de war laten brengen! Het gaat om het wezen van de zaak, namelijk dat u zich als een doodschuldige voor God hebt neergeworpen, en op al uw eigen gerechtigheid, uw gemoedsgestalten, uw godsdienstige plichten en wat niet allemaal de dood hebt leren schrijven. Het gaat er wezenlijk om of Jezus álles voor u was en is. Dat alleen heeft grond bij God en dat geeft u vrijmoedigheid. Ook dit is waar: uw hele levensweg moet een weg van diepe verootmoediging blijven! Wij moeten onszelf als arme zondaren blijven zien, die de vloek en de toorn van God, en de hel verdienen hebben. In onszelf moeten we altijd leeg en arm blijven; ja, in onszelf moeten we altijd vernederde zondaren blijven. Hij die hiervan het meeste heeft, is het verst gevorderd in de genade. Om u méér tot deze gestalte van ootmoed op te wekken, wil ik u er nu niet aan herinneren welke heerlijke beloften er gelden voor hen die nederig en verbrijzeld van geest zijn. Ik wil u er nu ook niet op wijzen hoe Christus daardoor nog noodzakelijker en gepaster voor u zal worden. Die zaak zal in het vervolg, als de Heere het wil, aan

de orde komen. Ik zeg nu alleen: ware en diepe vernedering en voor God is de beste weg om in de moeilijkste omstandigheden toch bij Hem rust en vrede vinden. Maar de mening dat wij iets zijn, iets hebben of iets verdienen kunnen, maakt alle wegen in dit leven heel moeilijk!

Ik noem enkele voorbeelden.

U kunt in zware beproevingen worden gebracht en de satan als de grote vijand kan u allerlei vuile gedachten te binnen brengen. Die hebben heel weinig kracht om een oprecht vernederde ziel te verontrusten! De duivel zegt: ‘Zou jij genade ontvangen? Zo’n goddeloos en slecht mens!’ Maar de verootmoedigde ziel zegt: ‘Dat ik een goddeloos en slecht schepsel ben, weet ik. God mag met mij doen wat Hij wil, Hij is rechtvaardig. Maar ik grijp de genade aan, want het is vrije genade. De satan zegt: ‘U zult nog dit of dat worden, een ellendig schouwspel voor engelen en mensen!’ De ziel zegt: ‘Wel, als God dan maar de eer van Zijn heiligheid en rechtvaardigheid krijgt! Het gaat helemaal niet om mij. Maar God zal alle fiolen van Zijn toorn over jou uitstorten, satan!’ De ziel zegt: ‘Wat God *wil* doen en *zal* doen, weet ik niet, maar ik weet wel wat Hij doen *kan* en *mag*. Hij mag mij rechtvaardig in het onderste van de

hel werpen, maar... geloofd zij Zijn Naam, dat Hij aan mij Zijn liefde in Christus geopenbaard heeft! Daarom vertrouw ik erop dat Hij mij nooit voor eeuwig zal verderven.

Misschien komen er verleidingen en dreigingen uit de wereld op u af. Welnu, dan kan alleen ware verootmoediging de ziel staande houden. Herinnert u zich maar de omstandigheden van David tegenover Nabal en Simeï. Wat was er een groot verschil in zijn houding in het ene en in het andere geval! De belediging die Nabal hem aandeed, wilde hij in grote woede wreken. Maar toen Simeï hem toch ernstig beledigde, zei hij: 'Laat hem begaan, want de Heere heeft gezegd: vloek David.' Toen kende zijn hart de gestalte van de ootmoed, en dat maakte hem stil en lijdzaam. Hij boog eronder, maar in de kwestie rond Nabal sprak zijn trotse en hoogmoedige hart. Er kunnen ook wegen van moeite en kruis komen. Die kunnen het lichaam treffen in pijnlijke ziekten of nijpende armoe. Mensen kunnen grievende laster over u uitstorten, en wat al niet meer. De ziel die werkelijk verootmoedigd is, weet en gelooft dat zij alles verzondigd en niets goeds verdiend heeft. Ware verootmoediging en buigen onder God geven de gelovige ziel in alles rust; al haar gebreken worden vervuld. Het gaat net als in de oorlog: als het geschut los-

brandt, is het veiligste middel om zich plat op de grond te werpen. Wie het laagst ligt, wordt het minst getroffen. Zo is het hier ook: hoe dieper vernederd, hoe minder kwaad het kruis van verdrukking en beproeving u zal brengen.

Waar en bij Wie u deze verootmoedigende genade moet halen, hoef ik u nu niet meer te zeggen. De geestelijke ervaring heeft u geleerd dat een gelovig en toe-eigenend zien in liefde van de gekruiste Christus de beste en ook de enige weg is om werkelijk op een evangelische wijze verootmoedigd te worden. Ik sluit af met deze bede:

*Grote Geest, 't is Uw genade
die de mens zichzelf ontdekt.
Laat ons toch, eer 't zij te spade¹⁰,
worden uit onz' slaap gewekt!
't Is toch van onz' eigen krachten
nu, noch nimmermeer te wachten;
't vlees zal 't zeker tegenstreven.
Maar wordt u het vlees te sterk,
leer ons wenen; leer ons beven
voor bedrog. Laat eigen werk
als verrotte blaad'ren vallen,
laat Christus zijn het Ál in allen!*

AMEN

10. te laat

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

Deze antwoordkaart in envelop zenden naar: (voldoende frankeren)

Pieters Media bv
Voorstraat 5
4503 BH GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

**Opgave nieuwe abonnees en
adreswijzigingen aan:**

Pieters Media bv,
Voorstraat 5,
4503 BH GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl